

LEOPOLDO MARECHAL

BIOGRAFIA CHRONOLOGICZNA

1900: 11 czerwca w domu przy ulicy Humahuaca 464 w Buenos Aires przychodzi na świat Leopoldo Marechal. Rodzicami poety są: Alberto Marechal, Urugwajczyk pochodzenia francuskiego i Lorenza Beloqui, Argentynka pochodzenia baskijskiego. Dziadkowie ze strony matki to: Juan Bautista Beloqui i Angela Mendiluce pochodząca z Olazagutía (Navarra), a dziadkami ze strony ojca są: Francuz Leopoldo Marechal i Mariana Garans, również pochodzenia francuskiego.

1901: Leopoldo, jako syn katolików zostaje ochrzczony 23 stycznia w parafii Nuestra Señora de Balvanera. Rodzicami chrzestnymi są: Bernardo Iturralde i Martina Beloqui de Mujica.

1902: 27 stycznia przychodzi na świat siostra pisarza, Hortensia Berta.

1905: 1 stycznia rodzi się brat poety, Alberto.

1907: Leopoldo rozpoczyna naukę w prywatnej szkole podstawowej prowadzonej przez Francuzów. Ojciec poety, Alberto Marechal z zamiłowania mechanik- samouk, wykonuje zabawki dla swoich dzieci. W domu mówi się po hiszpańsku (w odmianie argentyńskiej) i po francusku.

1910: Rodzina Marechalów przeprowadza się do domu położonego przy ulicy Monte Egmonte, numer 280 (obecnie Tres Arroyos) w dzielnicy Villa Crespo. Każde wakacje Leopoldo spędza na farmie wujostwa Martiny i Francisco Mujica w Maipú w prowincji Buenos Aires. Zachowało się wiele anegdot dotyczących pobytu przyszłego poety w Maipú. Jedna z nich mówi, że młody Leopoldo opowiadał kolegom z Maipú, że jego nauczyciel chwalił go za to, że dobrze pisze i że w przyszłości będzie poetą. Miejscowe dzieci opowiadały o tym z kolei rodzicom, którzy komentowali to w ten sposób: „Mówi tak, bo jest z Buenos Aires!” Wtedy to Leopoldo otrzymał przydomek *Buenos Aires*. Po latach potomkowie owych dzieci nadal opowiadają tą zabawną historię. Warto dodać, że Leopoldo jest jedynym dzieckiem rodziny Marechalów, które spędza każde lato w Maipú.

1912: 2 sierpnia umiera w Maipú dziadek poety, Juan Bautista Beloqui sportretowany przez autora w powieści „**Adán Buenosayres**”, jako dziadek Sebastian. Leopoldo dedykuje mu również wiersz „**Abuelo cántabro**”.

1913: Leopoldo kończy szkołę podstawową i składa podanie do szkoły średniej, jednocześnie szukając pracy. Z własnego wyboru podejmuje pracę w fabryce, z której to zostaje zwolniony po krótkim czasie za podburzanie robotników do walki o godziwą zapłatę. Gdy jego podanie

do szkoły średniej zostaje odrzucone, wraz z siostrą utrzymują rodzinę z uprawy cebuli i sałaty w przydomowym ogrodzie. W tym czasie czyta z zapalem książki Emilio Salgari.

1916: Rozpoczyna naukę w szkole średniej im. Mariano Acosty. Za zaoszczędzone na przejazdach tramwajowych pieniądze (chodzi do szkoły na pieszo) kupuje swoje pierwsze używane książki.

1919: 4 stycznia umiera wuj Francisco Mujica. Jego żona Martina pozbawiona środków do życia i pracy zmuszona jest opuścić Maipú i zamieszkać w Buenos Aires, na ulicy Monte Egmont, nr 280 (z rodziną Marechal- przyp. tłum.).

W tym czasie ofiarą epidemii grypy, która dziesiątkuje Buenos Aires pada ojciec poety, który pomimo choroby chodzi do pracy, aby nie stracić dniówki. Nawrót niezaleczonej choroby powoduje śmierć 7 lipca. Śmierć ojca i wuja powoduje trudną sytuację rodziny, która żyje bardzo skromnie. Wtedy zapada wspólnie podjęta decyzja, aby Leopoldo kontynuował naukę, a jego młodszy, czternastoletni brat zastąpił zmarłego ojca w fabryce. W połowie sierpnia tego roku Leopoldo otrzymuje posadę bibliotekarza w Bibliotece Publicznej im. Alberdiego. W listopadzie poeta kończy naukę i zostaje nauczycielem. Również w tym samym roku Leopoldo zostaje zwolniony ze służby wojskowej z powodu małej objętości klatki piersiowej, co skłania go do zostania członkiem klubu wioślarskiego Buchardo i poprawienia swojej tężyzny fizycznej.

1921: 29 kwietnia rozpoczyna pracę jako nauczyciel w szkole na ulicy Trelles 948 na rannej zmianie od 8.30 do 11.00, którą łączy ze stanowiskiem bibliotekarza.

1922: Publikuje swój pierwszy tomik poezji „**Los aguiluchos**” (wydany przez Manuela Gleizera), który to w wieku dojrzałym określa jako „produkt swojej prehistorii literackiej”. W tym czasie Leopoldo zaprzyjaźnia się z Horacio Schiavo, José Bonomi, José Fioravanti i innymi.

1923: Nawiązuje współpracę z czasopismem *Proa* i jako członek grupy Martin Fierro aktywnie bierze udział w argentyńskim ruchu awangardowym.

W dniu 29 sierpnia rezygnuje z posady bibliotekarza.

1925: Publikuje wiersze, recenzje i eseje w czasopiśmie *Martin Fierro* i marzy o podróży do Europy, na którą pomagają mu zaoszczędzić rodzeństwo i matka.

1926: Wydaje tomik poezji „**Días como flechas**” i pod koniec roku odbywa swoją pierwszą podróż do Europy. Schodzi z pokładu w Vigo, gdzie urodziła się jego przyszła żona, María Zoraida. W Madrycie spotyka się z Ramonem Gomezem de la Serna i nawiązuje osobistą znajomość z kolegami z *Gaceta Literaria*, z którymi dotychczas jedynie miał kontakt listowny. Następnie na prośbę swoich przyjaciół martinfierristów odwiedza Ortegę y Gasetę.

Potem przenosi się do Paryża, gdzie odszukuje Francisco Luisa Bernardeza i rzuca się w wir „nocnego życia” stolicy Francji. Gdy kończą mu się środki finansowe decyduje się przenieść wraz z przyjacielem na Montparnasse pomimo „kazań” prawionych mu przez innego z przyjaciół José Fioravantiego aby „szanował swój czas”. W tym okresie nawiązuje znajomość z Picasso, Unamuno, rzeźbiarzami hiszpańskimi Mateo i Gargallo. Poznaje także Argentyńczyków osiadłych w Paryżu: Horacio Butlera, Héctora Basaldúe, Antonio Berniego i Raquel Forner.

1927: 2 lipca, po powrocie do Buenos Aires (przyp. tłum.) ponownie zostaje zatrudniony jako nauczyciel w szkole podstawowej. Krótco potem przyjmuje zaproszenie Alberto Gerchunoffa do współredagowania nowego dziennika *El Mundo*. Wśród współpracowników Marechala z pierwszego składu redakcji znajdują się: Antonio Ardissono (zięć Mariano Acosty) Roberto Ledesma, Amado Villara.

W późniejszym czasie dołączają: Roberto Artl, Conrado Nalé Roxlo y Horacio Rega Molina.

1929: Wraz ze swoim przyjacielem, poetą Federico Bernardezem zakłada czasopismo *Libra*, którego wychodzi tylko jeden numer. W tym samym roku publikuje „**Odas para el hombre y la mujer**”. W przewidzianym terminie kończy rok szkolny i po hucznym pożegnaniu w jednej z buenosaireńskich restauracji odpływa do Europy. Schodzi na ląd w Boulogne sur Mer i jedzie do Paryża. Zamieszkuje na Montparnasse i prowadzi bogate życie towarzyskie spotykając się z artystami: Aquilesem Badi, Alfredo Bigatti, Horacio Butlerem, Juanem del Prete, José Fioravantim, Raquel Forner, Alberto Morerą, Ricardo Musso i Victorem Pissarro.

1930: Rozpoczyna powieść „**Adán Buenosayres**”. Poprzez rodzinę i przyjaciół dowiaduje się o zdobyciu **pierwszej nagrody w konkursie poetyckim** organizowanym przez magistrat Buenos Aires. Wydarzenie to świętuje hucznie w Paryżu. Lato spędza w wesołym towarzystwie wspomnianych wcześniej artystów argentyńskich w Sanary sur Mer. Następnie udaje się do Włoch i w czasie miesięcznego pobytu we Florencji podąża śladami Dantego.

1931: Wraca do Buenos Aires. Ponownie podejmuje pracę w szkole i poznaje młodą nauczycielkę języka hiszpańskiego Marię Zoraidę Barreiro, która przeprowadza z nim wywiad o najbliższych planach literackich. Wkrótce zostają narzeczeństwem i każdej niedzieli wspólnie uczestniczą we mszy świętej. Leopoldo przystępuje do grupy intelektualistów, którzy biorą udział w Kursach Kultury Katolickiej. Uczestniczy aktywnie w pracach grupy „Convivio” (otwarta grupa dyskusyjna, która w ramach Kursów Kultury Katolickiej zajmowała się literaturą - przyp. tłum.)

1934: 8 stycznia, w kościele Nuestra Señora de Buenos Aires bierze ślub z Marią Zoraidą Barreiro. Rodzinnie świętują zarazem wesele i urodziny Maríi.

Leopoldo i María tworzą wesołą i towarzyską parę. W ich mieszkaniu przy ulicy Mexico (nr 3306) spotyka się rodzina z obu stron i przyjaciele: poeci, malarze i intelektualiści.

Wkrótce przychodzą na świat ich dwie córki: María de los Ángeles i María Magdalena (Malena).

1935: W czasie gry w pelotę baskijską z nauczycielami Pesmanem, Godoyem i Livré w szkole na ulicy Trelles (nr 948) ulega wypadkowi. Od tego czasu dyrektor wprowadza zakaz uprawiania tego sportu na terenie szkolnym.

1936: Wydawnictwo Sur publikuje tomik wierszy „**Laberinto de amor**” dedykowany żonie, Marí.

1937: Convivio wydaje „**Cinco poemas australes**”. Za ten tomik i za „**Laberinto de amor**” autor otrzymuje **trzecią nagrodę w Narodowym Konkursie Poetyckim**. W tym samym roku wychodzi również „**Historia de la calle Corrientes**”.

1938: Rodzina Marechalów przeprowadza się do mieszkania przy ulicy Rivadavia (nr 2300). Leopoldo Marechal ustępuje z funkcji vice-przewodniczącego Argentyńskiego Związku Pisarzy.

1939: Publikuje „**Descenso y ascenso del alma por la Belleza**” i „**Niño Dios**”.

1940: Wydaje „**El Centauro**” i „**Sonetos a Sophia**”, za które zostaje uhonorowany **pierwszą nagrodą w Narodowym Konkursie Poetyckim**.

1941: Nagrodę pieniężną przeznacza na zakup domu wiejskiego w Adrogué w prowincji Buenos Aires i przeprowadza się tam z rodziną na stałe.

1943: Rodzina Marechalów wraca do Buenos Aires i wynajmuje mieszkanie w tym samym budynku na ulicy Rivadavia (nr 2300). Dekoruje je obrazami i rzeźbami podarowanymi przez zaprzyjaźnionych artystów plastyków: Víctora Pissarro, Alfredo Guido, Alberto Morerę i Aquileasa Badi. Wśród dzieł sztuki wyróżnia się wykonane z brązu popiersie Marechala autorstwa José Fioravantiego. Aby poszerzyć swoje możliwości zawodowe przyjmuje stanowisko szefa Naczelnej Rady Edukacji zaproponowane mu przez Gustavo Martinezu Zuviríę i jedzie do Santa Fe. Wydaje „**Vida de Santa Rosa de Lima**”.

24 września występuje z odczytem w bibliotece Narodowej Rady Kobiet pod tytułem „**Recuerdo y meditación de Berceo**”

1944: Przyjmuje propozycję współpracy od Ignacio Braulio Anzoáteguiego i zostaje mianowany na stanowisko dyrektora w dopiero co utworzonym Narodowym Sekretariacie Kultury. Wiersze Marechala pojawiają się w antologiach i zbiorach poezji: „**La rosa en la balanza**” i „**El viaje de la primavera**” (1945)

1946: 27 czerwca ma być świadkiem na ślubie Lii Alzáibar y Horacio Angela Fahey'a (jednego z synów José Fahey'a „José z południa”, któremu dedykuje wiersz „Envío”). Nie może jednak przybyć z powodu operacji swojej żony. Pomimo poważnej choroby Maríi pracuje w szkolnictwie prawie do jej śmierci.

1947: 8 czerwca, w kwiecie wieku, umiera żona poety osierocając dwie małe córeczki. Leopoldo przeżywa silny wstrząs nerwowy. Mając na uwadze wiek dzieci, matka i siostry poety podejmują się opieki nad nimi do czasu, aż Leopoldo uporządkuje swoje życie po stracie żony.

Leopoldo prosi swojego młodszego brata Alberto aby z nim zamieszkał i jednocześnie zwolnił pokój dla córek w domu babci Lorenzy. Każdej niedzieli je obiad z rodziną i zabiera dziewczynki na spacer. Następnie rzuca się w wir pracy i wraca do swojej ciągle odkładanej powieści („Adán Buenosayres”- przyp. tłum.) i postanawia ją wydać.

1948: 30 sierpnia, na cześć świętej Róży z Limy wychodzi pierwsza powieść autora: „**Adán Buenosayres**”, z którą wiąże wielkie nadzieje. Wraz z Jorge Arizagą, sekretarzem Naczelnej Rady Edukacji odbywa podróż służbową do Europy i korzysta z zaproszenia aby wygłosić odczyty w Rzymie i Madrycie.

4 grudnia, w auli głównej Instytutu Filozofii i Literatury na uniwersytecie w Alcalá de Henares wygłasza odczyt pod tytułem: „Sobre una sentencia de San Isidoro de Sevilla”

8 grudnia, po poważnym wypadku samochodowym w pobliżu Torquemada na dwa tygodnie zostaje hospitalizowany w Palencji i otoczony troskliwą opieką przez doktora Crespo, który jest zmuszony założyć wiele szwów na głowie pisarza.

Krótko po powrocie z europejskiej podróży, w Ministerstwie Edukacji zostaje mu przedstawiona Juana Elvia Rosbaco de Paoloni, profesor literatury, zainteresowana kontaktami ze środowiskiem intelektualnym. Z czasem poeta zaczyna zwracać na nią uwagę i nawiązuje bliższą znajomość nazywając ją „Elbia” („v” według Leopolda brzmi zbyt twardo w wymowie). W późniejszym czasie imię „Elbia” pojawia się w wielu wierszach Marechala. Kiedy Generalna Dyrekcja Kultury zostaje przekształcona w Sekretariat Kultury, Leopoldo zawiaduje Dyrekcją Kształcenia Artystycznego.

1949: W czasie kolejnej podróży do Hiszpanii zostaje uhonorowany orderem Alfonsa X Mądrygo. Po powrocie do Buenos Aires, w końcu stycznia tego roku, zostaje zaskoczony i jednocześnie rozczarowany słabym oddźwiękiem z jakim się spotkała jego pierwsza powieść (rozpoczęta w Paryżu w 1930 roku). Jednym z nielicznych, którzy zauważają jej wyjątkowość jest młody Julio Cortázar. Recenzja została zamieszczona w czasopiśmie „**Realidad**” za zgodą Francisco Ayali. (Decyzja o zamieszczeniu artykułu została oprotestowana przez

przeciwników Marechala. Również sam Cortazár odebrał wiele słów krytyki, a nawet pogroźki za pozytywną ocenę powieści - przyp. tłum.).

1950: Leopoldo podejmuje decyzję o zamieszkaniu z Elvią Rosbaco w dawnym mieszkaniu rodziny Marechalów na ulicy Rivadavia. Matka i rodzeństwo poety sugerują mu, aby zabrał dziewczynki do siebie skoro ma towarzyszkę życia, a dzieci bardzo za nim tęsknią. Elvia zgadza się początkowo na wspólne zamieszkanie ale jednocześnie czyni kroki aby umieścić dziewczynki w szkole prowadzonej przez siostry i instruuje matkę przełożoną aby nie otrzymywały one żadnych listów ani prezentów od rodziny. W zaistniałej sytuacji następuje ochłodzenie stosunków pomiędzy pisarzem a jego najbliższą rodziną.

17 października w auli Wydziału Prawa zostaje wystawiona „**Elektra**” Sofoklesa w adaptacji Leopoldo Marechala (wcześniej, w latach 30-tych wystawił on w „Amigos del Arte”, „**Antygonę**”)

30 grudnia w Cerro de la Gloria odbywa się premiera „**Canto de San Martin**” z muzyką autorstwa wybitnego kompozytora Julio Percevala.

1951: Dyrektor teatru im. Miguela Cervantesa zabiega o wystawienie dramatu Marechala „**Antígona Velez**”, co następuje ostatecznie 25 maja. Pomimo skromnych warunków scenicznych i krótkiego czasu poświęconego na próby, sztuka odnosi sukces. Odtwórczynią roli tytułowej zostaje Fanny Navarro. Przed premierą ginie jedyny maszynopis sztuki i Eva Perón telefonicznie prosi autora żeby jeszcze raz przepisał na maszynie rękopis, tak aby sztuka mogła być wystawiona. Marechal przez sympatię do Evity zgadza się to uczynić.

1952: 8 września Uniwersytecki Teatr Wydziału Prawa i Nauk Społecznych prowadzony przez Antonio Cunilla Cabanellasa wystawia „**Tres caras de Venus**”. Susana Mara, Duilio Marzio y Pepe Soriano, uczniowie tego wydziału, wyróżniają się w rolach Isabeli, Lucio i Silvano.

1953: Elsa Ardissono, jedyna siostrzenica odwiedza Leopoldo prosząc go, aby odwiedził swoją matkę, u której wykryto chorobę w fazie terminalnej. Matka poety umiera 24 marca, a świadkiem jej ostatnich słów poświęconych synowi (przebywającemu wtedy poza Buenos Aires) jest córka Leopoldo, María de los Ángeles Marechal.

1954/5: Z końcem roku poeta pogrąża się w odosobnieniu. Za pieniądze za **pierwszą nagrodę państwową w dziedzinie dramatu** otrzymaną za sztukę „**Antígona Velez**” nabywa mieszkanie przy ulicy Rivadavia, które to na wyraźną prośbę Elvii zapisuje na nią.

Po upadku rządu generała Perona przechodzi na emeryturę. Pomimo, że jego dawni przyjaciele: José Fioravanti, Ignacio Anzoátegui, Ilka Krupkin, Horacio Schiavo y Osvaldo

Dondo i rodzina dzwonią do niego, aby się umówić, i nawet przychodzą na ulicę Rivadavia, nie wpuszczają ich i sam praktycznie nie wychodzi z domu.

1959: W serii zeszytów sponsorowanych przez swoich nowych przyjaciół publikuje „**La Poética**”. W tym czasie określa się jako „el poeta depuesto”- „*poeta zwolniony*”, „*poeta odwołany*”

1960: Wydaje pieśń „**La Patria**”.

1962: Wychodzi „**Alegropeya**”, kolejna z pieśni „**Heptameronu**”, wraz z „**La Poética**” i „**La Patria**”. W Paryżu zostaje wystawiona „**Antígona Velez**” w reżyserii Juana Oscara Ponferrady. W roli Antygony wyróżnia się Susana Mara, piękna kobieta i utalentowana aktorka.

W swoim mieszkaniu na ulicy Rivadavia, poeta przyjmuje młodzież zainteresowaną jego poezją i powieścią „**Adán Buenosayres**”, która jest analizowana na uniwersytecie w Buenos Aires.

1965: Zostaje wydana druga powieść Marechala „**El banquete de Severo Arcángelo**”, za którą otrzymuje **nagrodę FORTI GLORI**.

1966: Wychodzą: „**Heptamerón**”, „**Antígona Velez**”, „**Tres caras de Venus**”, „**Cuaderno de Navegación**”, „**El poema de Robot**” i nowa antologia wierszy wydanych przez Eudeba pod tytułem „**Poemas de Marechal**”.

1967: Na zaproszenie Casa de Americas jedzie na Kubę, aby wziąć udział w dorocznym konkursie literackim w charakterze jurora. Wspólnie z Julio Cortázaem, José Lezama Limą, Juanem Marsé i Mario Monteforte Toledo jednogłośnie wybierają zwycięską powieść: „**Los hombres de a caballo**” Davida Viñasa. W listopadzie tego roku ma miejsce premiera sztuki „**La batalla de José Luna**” w doskonałej reżyserii Jorge Petraglii. Wśród wielu dramatów, które udostępnił mu Marechal reżyser wybiera właśnie ten.

1969: Poeta udaje się do kurortu Necochea, a następnie na spotkanie pisarzy latynoamerykańskich w Santiago de Chile.

1970: W styczniu Marechal jedzie do Punta del Este.

26 czerwca umiera na zawał serca w swoim mieszkaniu przy ulicy Rivadavia, tym samym w którym kilka lat temu zmarła jego żona María Zoraida. W tym czasie znajduje się w druku jego trzecia powieść „**Megafón o la guerra**”, która ukaże się miesiąc później. Leopoldo Marechal pozostawił około tuzin nieopublikowanych sztuk teatralnych: „**El arquitecto del honor**”, „**El superhombre**”, „**Alijerando**”, „**Mayo el seducido**”, „**Muerte y epitafio de Belona**”, „**Don Alas o la virtud**”, „**Un destino para Salomé**”, „**La parca**”, „**Estudio en Cíclope**”, „**El Mesías**”. Wiadomo także, że pracował nad czwartą powieścią: „**El**

empresario del caos". Według ustaleń badaczy zagranicznych, jedna z tych niewydanych sztuk została opublikowana po śmierci autora pod innym nazwiskiem.

W 1975 roku staraniem reżysera i profesora teatrologii Enrique Ryma zostaje odzyskany tekst dramatu „**Don Juan**” ukończonego przez Marechala w 1948. Premiera sztuki zostaje zaplanowana na sezon 1976, ale ówczesna dyktatura uniemożliwia jej wystawienie.

30 września 2008 roku María de los Ángeles i Malena, córki i zarazem jedyne spadkobierczynie schedy po pisarzu (formalnie w chwili śmierci autor był wdowcem), po usilnych zabiegach odzyskują część rękopisów dzieł wydanych jak i niepublikowanych, niektóre listy i fotografie, które znajdowały się w mieszkaniu przy ulicy Rivadavia.

11 czerwca 1991 roku została powołana fundacja im. Leopoldo Marechala prowadzona przez jego córki, która ma na celu zachowanie pamiątek po pisarzu i publikacje jego dzieł stanowiących ważną część dziedzictwa kultury argentyńskiej.

María de los Ángeles Marechal
Tłumaczenie: Sławomir Ściesiński.

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. 2010